

עפ"ג 8845/08/19 - עידן שפי, קונסטנטין פילצ'נקו נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' ס. הנשיאה, השופט אליהו ביתן - אב"ד
כב' השופטת גילת שלו
כב' השופט גיל דניאל

11 בדצמבר 2019
עפ"ג 8845-08-19 שפי נ' מדינת ישראל
עפ"ג 2211-08-19 פילצ'נקו נ' מדינת
ישראל

המערערים: 1. עידן שפי
2. קונסטנטין פילצ'נקו

נגד
המשיבה: מדינת ישראל

פסק דין

1. המערער 2 הודה שבנה חממה מאולתרת לגידול סמים בדירה ששכר לשם כך, ובמשך כשבועיים גידל בה 300 שתילי סם מסוג קנבוס, תוך שימוש בכלים ובציוד הדרושים לגידול הסם. והמערער 1 הודה שסייע לו בכך.

2. בהתאם לכך המערער 2 הורשע בעבירה של גידול, יצור והכנת סמים מסוכנים, לפי סעיף 6 בפקודת הסמים המסוכנים, ובעבירה של החזקת כלים להכנת סם שלא לצריכה עצמית, לפי סעיף 10 רישא לפקודת הסמים המסוכנים. והמערער 1 הורשע בסיוע לגידול סם מסוכן, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים וסעיף 32 בחוק העונשין התשל"ז-1977.

3. המערער 2 ביקש לצרף תיק נוסף, בו נטען כי בהזדמנות מסוימת, בזמן שהמערער עבד כשליח במסעדה, הוא הבחין שהוזמן משלוח אוכל לדירתה של בת זוגו לשעבר. המערער הגיע לדירה, ניצל את כניסת השליח ונכנס בעצמו לדירה. בדירה הוא ניגש לגבר ששהה בה והחל לשוחח אתו על פשר שהותו במקום. לאחר שיצא מהדירה ודלת הדירה ננעלה, החל המערער לבעוט בדלת ולאחר מכן נמלט מהמקום. ועל יסוד הודאתו בעובדות כאמור, הוא הורשע בעבירה של השגת גבול.

4. שירות המבחן הגיש תסקיר על המערער 1 בו סקר את נסיבות חייו ואת התייחסותו לעבירה ולצורך בטיפול; העריך כי המדובר בבחור מתפקד שהתנהגותו בעבירה אינה מאפיינת את דפוסי אישיותו; והמליץ לחייב את המערער בשירות לתועלת הציבור ולהטיל עליו מאסר על תנאי.

תסקירי שירות המבחן על המערער 2 סקרו את נסיבות חייו ומשפחתו, ציינו את הקשיים השונים איתם מתמודד המערער ואת ההערכה שהוא זקוק להתערבות טיפולית, וצוינה נכונות המערער להשתלב בטיפול והשתתפותו בשלבי הליך טיפולי ראשוניים. שירות המבחן העריך שהמערער נמצא בשלב של גיבוש דפוסי אישיותו ושהוא נעדר כלים להתמודדות במצבי חיים, אך יש לו רצון לערוך שינוי. והמליץ על העמדתו במבחן, חיובו בביצוע של"צ, והטלת מאסר על תנאי.

5. בית המשפט עמד על חומרת עבירות הסמים ועל מדיניות הענישה ביחס אליהן, וציין כי לנוכח התגברות

תופעת גידול הסמים, ניכרת בפסיקה מגמת החמרה בענישה. עוד צוינה לחומרה הכמות הגדולה של שתילי הסם, למרות המשקל הנמוך יחסית של הסם, שנתפס בשלבי הגידול הראשוניים שלו, והעובדה שהדירה נשכרה במיוחד לצורך גידול הסמים. אשר למערער 2, צוין, כי כתב האישום אינו מתאר במדויק במה התבטא הסיוע שלו למערער 1 ובית המשפט קבע כי בהתחשב בכך יש לראות בסיוע שלו ככזה הנמצא ברף הנמוך.

בית המשפט קבע שמתחם העונש ההולם לעבירות הסמים שביצע המערער 2 נע בין 10 ל- 28 חודשי מאסר, ומתחם העונש ההולם לעבירת הסגת הגבול נע בין מאסר על תנאי ל- 7 חודשי מאסר בפועל. ואילו מתחם העונש ההולם למעשה המערער 1 בנסיבותיו נע בין מספר חודשי מאסר שניתן לשאת בעבודות שירות ל- 9 חודשי מאסר בפועל.

אשר לעונש הראוי למערער 2, בית המשפט ציין כי הוא נעדר עבר פלילי, אשר הודה במיוחס לו, נטל אחריות על מעשיו וחסך בזמן שיפוטי. וציין לחומרה את קשריו השוליים ודפוסיו המכשילים, ואת קיומה של רמת סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק, כפי שהדברים עולים מתסקירי שירות המבחן. והטיל עליו שנת מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס בסך 5,500 ₪.

על המערער 1 הוטלו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות וקנס בסך 4500 ₪.

מכאן הערעורים.

6. ב"כ המערער 1 טען, כי העונש שהוטל על המערער חמור ויש להקל בו. ציין את השוני המהותי בין כתב האישום המקורי לזה שהמערער הודה בעובדותיו; ואת התיאור הכללי של מעשה הסיוע של המערער לאחר, המצדיק להתייחס למעשה ככזה הנמצא ברף הנמוך של הסיוע; ציין את עברו הנקי של המערער ואת התמדתו בניהול עסק ההובלות שלו וכן את הערכת שירות המבחן שהמעשה כאן אינו משקף את אורחות חייו; וטען כי מאסר בעבודות שירות למשך 6 חודשים יפגע אנושות בעסקו של המערער ויגרום למערער התרסקות כלכלית. ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן לעונש ולחילופין לקצר את תקופת המאסר בעבודות שירות.

ב"כ המערער 2 טען כי העונש שהוטל על המערער חמור ומצדיק התערבות. הוא מיקד את טענתו בנסיבות שהביאו את המערער לבצע את העבירה ובסיכויי שיקומו, וציין את גילו הצעיר, עברו הנקי, נסיבות חייו הקשות, הכוללות מחסור ועוני, ואת ההזדמנות שניתנה לו לראשונה להשתלב בטיפול, וביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולחילופין להטיל על המערער עונש מאסר בעבודות שירות.

ב"כ התביעה הסכים שהסיוע של המערער 1 התבטא אך בהובלות הציוד לדירה השכורה בידעו כי הוא ישמש לגידול הסם, והסכים להקלה מסוימת בעונשו. באשר למערער 2, טען כי העונש שהוטל עליו מידתי ואין מקום להתערב בו.

7. עיינו בהודעות הערעורים, בכתב האישום, בתסקירי שירות המבחן, בפרוטוקולי הדיונים בבית המשפט קמא ובגזר דינו של בית המשפט קמא, ושמענו את טיעוני הצדדים, ובאנו למסקנה שיש מקום להתערב במידת מה בעונשים שהוטלו על המערערים.

8. מעשי המערער 2 חמורים. הוא בחר במודע, לגדל סמים שלא לצריכתו העצמית, כדי להפיק רווח כספי. החומרה העקרונית שבמעשה כזה ברורה מאליה. שימוש בסם הוא רעה חולה. נזקיו לפרט

ולחברה מובהקים. רוב מדינות העולם משקיעות משאבים למלחמה בו. השימוש בסמים, כולל באלה המוגדרים קלים, עלול לגרום לתלות, שבתורה עלולה לפגוע בתפקוד, להשפיע על התנהלות המשתמש במעגלי חייו השונים, ולהביא לכך שהוא יפול כנטל על משפחתו ועל החברה. באופן כללי, צריכת סמים קשורה גם בעבריינות ובחשיפת הציבור לעבירות רכוש ואלימות לצורך השגת כסף מהיר לרכישת הסמים, והיא פוגעת בחברה בכללה ומחלישה אותה. ממילא, מי שמגדל סמים לצורך הפצתם, תורם ליצירתן ולהתגברותן של הפגיעות האמורות.

ייצור סם הוא מהחמורים שבעבירות הסמים, שכן הוא גורם להכנסת כמות סם חדשה ל"שוק הסמים", שקודם לכן לא היתה בו. זהו הצעד המרכזי והמשמעותי שבתהליך הפצת הסם, הוא הבסיס שבלעדיו לא יכולים להתקיים השלבים הבאים של שרשרת הסם.

התופעה של גידול סמים ב"חממות", הולכת ומתרחבת; תהליך גידול הסם קל ופשוט יחסית, הסיכוי להיתפס ולשלם מחיר אינו גדול. פוטנציאל הרווח גדול והפיתוי רב; משכך, נדרשת ענישה משמעותית, שתהלום את חומרת המעשה ואת נזקיו ויהיה בה כדי להרתיע.

מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות הסמים החמורות הינה מאז ומתמיד של החמרה.

"נגע הסמים אוכל באוכלוסיה שלנו בכל פה; והחברה הכריזה עליו מלחמת חורמה ומצפה שהעונשים שיגזרו על ידי בתי המשפט בשל עבירות סמים ישתלבו במאבק הכולל להדברת הנגע. עונש הולם למחזיקי סמים שלא-לשימוש-עצמי - קרי: למשולבים במערך ההפצה - מכוון לקבוע בהכרת הכל את החומרה היתירה שאנו מייחסים להפצת הסמים, ולהרתיע עבריינים בכוח מלשלוח ידם בפעילות ההפצה. שתי תכליות מרכזיות אלו ניתן להשיג רק על ידי הטלת עונשים חמורים..." (ע"פ 6029/03 מדינת ישראל נ' גולן שמאי, פ"ד נח (2), 734 בעמ' 739 (2004))

מדיניות זו נהגת בעיקרו של דבר גם ביחס לסוגי הסמים המכונים "קלים".

"המאבק בנגע הסמים צריך להיות מכוון גם נגד השימוש בסמים קלים ובפגיעתם של אלה ביחידים ובחוסנה של החברה כולה אין להמעט". (ע"פ 2000/06 מדינת ישראל נ' ויצמן ואח' (פורסם בנבו, 20/7/06)).

הדברים הבאים, שנאמרו בע"פ 2596/18 זנזורי נ' מדינת ישראל (12.8.18), מתאימים מאוד לענייננו-

" העבירה של ייצור והפקת סם מסוכן בכמות כה משמעותית, היא עבירה חמורה, וכפי שציין בית משפט קמא, מגמת הענישה ביחס לעבירות אלה היא של החמרה והרתעה [...] לפני סיום, ארשום הערת אזהרה לפני הצרכנים והמשתמשים. ריבוי המקרים המובאים לפנינו בעת האחרונה - של גידול, ייצור והפקת קנבוס לשם הפצה ומכירה, כמו גם הפצה ומכירה של קנבוס תוך שימוש באפליקציית ה'טלגראס', מעוררים את התחושה, הגם שאינה מגובה בסטטיסטיקה או במחקר אמפירי, כי המדיניות שבאה לידי ביטוי בחוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת - הוראת שעה), התשע"ח-2018 (שתחולתו ביום 1.4.2019) - זלגה שלא בטובתה למחוזות אחרים. צרכנים ומשתמשים ואנשים נורמטיביים, שבעבר לא היו נכונים ליטול על עצמם סיכון להסתבך בעולם הפלילי, נכונים כיום לילך צעד נוסף ולהפוך למגדלים ולסוחרים בסם. זאת, מתוך תפיסה שגויה כי מדובר ב"סמים קלים", ובהינתן

הטכנולוגיה המאפשרת מכירה והפצה קלה ו"סטריילית" של סמים. ברם, סחר בסמים הוא סחר בסמים. ידע כל מי שמהרהר בדרכים לעשיית כסף קל, כי מדיניות הענישה לא השתנתה ובית המשפט רואה בחומרה עבירות של סחר והפצה של סמים מסוכנים, גם סמים "קלים", תוך הטלת ענישה משמעותית ומרתיעה. צרכנים ומשתמשים - ראו הוזהרתם".

9. ובכל זאת, על העונש המוטל להתחשב בנתונים הקונקרטיים של הנאשם. המערער 2 בחור צעיר ללא עבר פלילי. נסיבותיו האישיות והמשפחתיות קשות ומורכבות. אביו אינו נמצא בקשר עם המשפחה ואמו חולה קשה. המשפחה סובלת מעוני ממש ונטל הפרנסה מוטל על כתפי המערער. הוא אב לתינוקת וזהו מאסרו הראשון. בהינתן נסיבותיו של המערער 2, ניתן היה לקבוע את עונשו בחלק הנמוך יותר של המתחם שנקבע בבית המשפט קמא. כל אלה הביאו אותנו להקל במידת מה באורך תקופת מאסרו אותה אנו מעמידים על 10 חודשים בפועל.

באשר למערער 1, בהינתן חלקו הקטן יחסית בביצוע העבירה, גילו, עברו הנקי, עיסוקו הסדיר, ואורחות חייו, ובהתחשב בטיעוני התביעה לעונש בבית המשפט קמא ולהמלצת שירות המבחן, נראה לנו שיש להעמיד את תקופת המאסר שלו על 3 חודשים בעבודות שירות.

על המערער 1 להתייצב בפני הממונה על עבודות השירות בבאר-שבע ביום 22.12.19 בשעה 09:00, לצורך קביעת המועד לתחילת ביצוע עבודות השירות שלו.

מזכירות בית המשפט תעביר את גזר הדין לממונה על עבודות השירות.

המערער 2 יתייצב לנשיאת מאסרו ביום 12.01.20 בשעה 09:00 בבית הכלא "אשל" או בכלא אחר לפי הוראת שב"ס. המערער רשאי לפנות לוועדה למיון מוקדם בשב"ס.

כל תנאי השחרור הקבועים למערער 2, יעמדו בעינם עד להתייצבותו לנשיאת מאסרו.

ניתן והודע היום י"ג כסלו תש"פ, 11/12/2019 במעמד הנוכחים.